



DATOS IDENTIFICATIVOS

Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise

Materia	Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise			
Código	P02M066V12244			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte. Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento				
Coordinador/a	Cabello Pérez, Paloma			
Profesorado	Cabello Pérez, Paloma			
Correo-e	pcabello@uvigo.es			
Web	http://mpe.uvigo.es			
Descrición xeral	É imposible delimitar a acción creativa da acción educativa na formación de futuros profesionais dos ensinos das Artes; Educación visual e plástica na ESO, Artes plásticas e cultura audiovisual en Bacharelato.			
	A intención desta Materia é dotar ao alumno Graduado, no itinerario de Artes do Máster de educación, de procedementos e técnicas educativas, para a transmisión e acción educativa. Reflexionando no propio proceso creativo, no proceso de aprendizaxe e na planificación das accións educativas no *ambito das Artes.			

Competencias de titulación

Código	
A32	Coñecer o valor formativo e cultural das materias correspondentes á especialización.
A33	Coñecer os contidos que se cursan nos respectivos ensinos.
A34	Coñecer a historia e os desenvolvementos recentes das materias e as súas perspectivas para poder transmitir unha visión dinámica das mesmas.
A36	Coñecer os desenvolvementos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.
A37	Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.
A38	Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.
A39	Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.
A40	Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.
A42	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada
A43	Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.
A44	Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.
A45	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.
B1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.

B2 Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.

B3 Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacitar un docente analítico, reflexivo y crítico en el ámbito de la Educación Artística. Saber estar / ser		A37 A38 A39 A42 A43 A44 B2 B3
Valorar la capacidad artística (proceso creativo) como método de investigación y de conocimiento.	saber Saber estar / ser	A32 A36 A37 A38 A42 A43 A45 B2
Conocer los diferentes campos del /saber y hacer/ que concurren en la Educación Artística.	saber	A32 A33 A34 A37 A38 A39 A43 A45 B1
Desarrollar la capacidad de comunicación verbal, (oral y escrita) para la transmisión de saber conocimientos.	saber facer	A34 A39 A40 A42 A44 B1
Aplicar métodos, procedimientos y técnicas de la investigación y de la práctica artística, saber facer a la planificación y diseño de proyectos, de estrategias y recursos educativos.		A36 A37 A38 A42 A43 A45 B1 B2 B3

Contidos

Tema	
Estudo dos curricula para a educación visual e plástica en secundaria e cultura audiovisual e plástica en bacharelatos no marco da lei vixente.	-Competencias. -Obxectivos. -Contidos. -Estratexias educativas.
Procedementos e técnicas específicas para o ensino das artes.	-Obxectivos específicos, Taxonomía. -Contidos específicos, (historia, estética, linguaxe e procedemento). -Estratexias específicas, (secuencia, recursos, tempo e avaliación). -Deseño de plans de acción para a educación visual e plástica da ESO. -Deseño de plans de acción para a cultura audio visual, debuxo artístico, debuxo técnico e deseño nos bacharelatos.

O estudo dos espazos para a educación visual e plástica que non están regulados pola lei de educación	-Museos. -Fundacións. -Centros de cultura. -Centros sociais. -Asociacións. -Geriatría. - Penais. - Hospitais. - Academias. -Formación empresas. -Extensión universitaria. -Actividades extraescolares.
Deseño de recursos educativos	-Recursos empíricos. -Recursos icónicos. -Recursos simbólicos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	0	3
Sesión maxistral	5	0	5
Estudo de casos/análises de situacións	0	20	20
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10	10
Debates	5	0	5
Seminarios	5	0	5
Obradoiros	0	7	7
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	24	24
Traballos de aula	0	27	27
Presentacións/exposicións	6	10	16
Proxectos	0	10	10
Observación sistemática	6	0	6
Cartafol/dossier	0	12	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e a reunir información sobre o alumnado, diagnóstico como punto de partida. Presentación da materia e proxectos que se expoñen ao alumno.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices do traballo a desenvolver polo alumno
Estudo de casos/análises de situacións	Análise de contidos da materia, coa finalidade de interpretalos, esquematizalos, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos e expor hipóteses .
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación de coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través do TIC de maneira autónoma.
Debates	Charla aberta entre grupos de estudantes. Centraranse os temas de contidos da materia, análise de casos, o resultado dos proxectos, análises dun tema exposto previamente nunha lección maxistral.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre a creatividade, o proceso creativo, o proceso de aprendizaxe e que permite enfocar os contidos da materia. Como complemento das clases teóricas.
Obradoiros	Actividades enfocadas a adquisición de coñecementos e habilidades a través da manipulación de instrumentos sobre unha temática concreta . As actividades desenvólvense individualmente ou en grupo dunha forma autónoma.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividades nas que se formulan cuestións relacionadas coa planificación docente. Os alumnos deben desenvolver as solucións adecuadas e concretas mediante os procedementos e técnicas educativas.
Traballos de aula	Os estudantes desenvolven proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Este traballo realízase dunha forma autónoma.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte dos alumnos ante o docente e o grupo de compañeiros dun tema sobre a materia ou dos resultados dun proxecto ou dun traballo realizado. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Proxectos	Realización de actividades que estuden o proceso creativo, o proceso educativo e que permiten a cooperación de varios alumnos cos seus distintos coñecementos e puntos de vista, traballando en equipo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Todo proceso creativo é único e irrepertible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua. A atención en tutoría, no horario de 12,30h. a 14,30h os luns, e os xoves de 10,30h. a 14,30h.
Proxectos	Todo proceso creativo é único e irrepertible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua. A atención en tutoría, no horario de 12,30h. a 14,30h os luns, e os xoves de 10,30h. a 14,30h.
Presentacións/exposicións	Todo proceso creativo é único e irrepertible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua. A atención en tutoría, no horario de 12,30h. a 14,30h os luns, e os xoves de 10,30h. a 14,30h.
Obradoiros	Todo proceso creativo é único e irrepertible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua. A atención en tutoría, no horario de 12,30h. a 14,30h os luns, e os xoves de 10,30h. a 14,30h.
Debates	Todo proceso creativo é único e irrepertible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua. A atención en tutoría, no horario de 12,30h. a 14,30h os luns, e os xoves de 10,30h. a 14,30h.
Traballos de aula	Todo proceso creativo é único e irrepertible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, farémolo tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua. A atención en tutoría, no horario de 12,30h. a 14,30h os luns, e os xoves de 10,30h. a 14,30h.
Probas	Descrición

Cartafol/dossier	Todo proceso creativo é único e irrepetible. Todo ser humano ten as mesmas capacidades, pero desenvolvidas en distintos niveis que conforman un ser único. En cada unha destas actividades estaremos pendentes de como acomoda os coñecementos o alumno. Por tanto, proporemos probas de resposta curta para valorar o proceso de ensino-aprendizaxe e cando se trate de tomar decisións no proceso creativo, faremos tamén con preguntas curtas e concisas para estimular o momento de síntese. É imposible levar a cabo esta metodoloxía se non é de maneira individualizada, onde tomaremos notas de cada alumno na súa ficha para así ter o rastro e o testemuño do proceso de cada un deles, entendendo que a avaliación debe ser continua. A atención en tutoría, no horario de 12,30h. a 14,30h os luns, e os xoves de 10,30h. a 14,30h.
------------------	--

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Debates	Nas charlas en grupo, observánsese aos estudantes sobre como centran os temas, a capacidade de análise de síntese e a forma de exposición.	5
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	O como os alumnos desenvolveron as solucións adecuadas mediante aplicación de técnicas e procedementos educativos para a realización dos proxectos.	10
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumno ante o docente e o grupo de estudantes dun tema sobre os resultados do traballo, pódese levar a cabo dunha maneira individual ou en grupo.	30
Observación sistemática	Recompilánsese datos sobre a actitude, a participación, a capacidade de liderado, a empatía e entusiasmo cos compañeiros no traballo en grupo.	5
Cartafol/dossier	Unha vez terminada cada experiencia, o alumno presentará un dossier no que reflectirá o proceso creativo. Nestes documentos, poderemos valorar os traballos realizados polos alumnos nas distintas actividades programadas: estudo e análise de situacións, toma de decisións, talleres, proposta de traballo, programa de avaliación e informe de efectividade da formulación deseñada. Valoraranse a estrutura, a secuencia e os recursos que se utilicen para reflectir mellor o proceso. As ilustracións, a maquetación e a presentación de cada dossier teñen que ser coherentes co contido, xa que son parte da comunicación de ideas.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria, poderanse presentar os alumnos que asistindo a clase, participado nas probas e entregado os dossiers teña a presentación/exposición ou o portafolio/dossier insuficiente, nesta segunda convocatoria ten a oportunidade de mellorar.

Bibliografía. Fontes de información

Arnheim, R., **Consideraciones sobre la educación artística**, Paidós,

Ausubel Novak y Hanesian, **Psicología educativa. Un punto de vista cognoscitivo**, Trillas,

Balada, M y Juanola, R, **La educación visual en la escuela**, Paidós,

Beljón, J. J., **Gramática del arte**, Celeste ediciones,

Berger, J., **Modos de ver**, Gustavo Gilli,

Bruner, J. S., **El proceso mental en el aprendizaje**, Narcea,

Colectivo, **Didáctica General**, Anaya,

Dondis, A., **La sintaxis de la imagen**, Gustavo Gilli,

Eco, U., **Historia de la belleza**, Lumen,

Edwards, B., **Aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro**, Urano,

Eisner, E., **Educación la visión artística**, Paidós,

Eisner, E., **Procesos cognitivos y curriculum**, Martínez Roca,

Freeland, C., **Pero ¿esto es arte?**, Cátedra,

Gadner, H., **Arte mente y cerebro**, Paidós,

Hannon, H., **El niño conquista el medio**, Kapelusz,

Hernández y Henández, Jodar Minarro A. y Marin Viadel R., **¿Que es la educación artística?**, Sendai,

Holoway, G. E., **Concepción en el espacio según Piaget**, Paidós,

Kandinsky, **La gramática de la creación**, Paidós,

Kandinsky, **De lo espiritual en el arte**, Labor,

Lazzotti Fontana, L., **comunicación visual en la escuela**, Gustavo Gilli,

Lowenfeld, V., **Desarrollo de la capacidad creadora**, Kapetusz,

Marina, J.A., **La educación del talento**, Ariel, Planeta,

Marina, J.A., **Teoría de la inteligencia creadora**, Anagrama,

Munari, B., **¿Como nacen los objetos?**, Gustavo Gilli,
Neill, A. S., **Hijos en libertad**, Gedisa,
Novak, J.D., **Teoria y práctica de la educación**, Alianza,
Read, H., **Educación por el arte**, Paidós,
Vygotski, L.S., **La imaginación y el arte en la infancia**, Akai,
Vygotski, L.S., **Pensamiento y lenguaje**, Pléyade,
Vygotski, L.S., **Psicología del arte**, Barral,

Facilitátese aos alumnos distintos artigos, capítulos de libros, lexislación e web a modo de documentación para preparar debates e os proxectos que teñen que realizar.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Estratexias Didácticas I: O Ensino/P02M066V12243

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Complementos para a Ensinanza do Debuxo/P02M066V12242

Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo/P02M066V12241

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estratexias Didácticas I: O Ensino/P02M066V12243